

Informe - Memòria del control arqueològic del carrer Cordova 2-4, a Cerdanyola del Vallès

Joan Francès i Farrè, Abigail Orús i García

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

Cerdanyola del Vallès, a 11 de març de 2008.

1.- INTRODUCCIÓ

Les obres de construcció d'un bloc de vivendes de protecció oficial al número 2-4 del carrer Cordova del terme municipal de Cerdanyola del Vallès (Vallès Occidental) han provocat que s'actui sobre terrenys afectats pel Pla Especial de Protecció de Patrimoni Arquitectònic aprovat el 17 de març de 2003. Les parcel·les, de propietat pública pertanyents a l'Institut Català del Sòl, donat la seva ubicació dins una zona d'expectativa arqueològica, estan incloses en la fitxa nº 85 del citat Pla, amb el nom de jaciment de Can Planes/Serragalliners.

Fig. 1 .- Panoràmica de la parcel·la iniciant-se els treballs d'extracció de terra.

La finca objecte de control arqueològic se situa en una zona que ha proporcionat abundants evidències de restes arqueològiques. De fet, aquests terrenys vindrien a ser la continuació natural vers al nord, del complex arqueològic conegut com els Mallols. Aquest jaciment, ja excavat durant els anys 1995 i 1996, va permetre localitzar i posteriorment

documentar més de 200 estructures de diferents períodes entre el neolític antic i l'antiguitat tardana.

Propers al carrer Cordova, a una distància d'uns 250 metres vers al sud, ja havien estat localitzades restes d'una necròpolis d'inhumació datada al segle IV aC (LÓPEZ 1982). I, a unes poques desenes de metres, vers al nord, en el talús de l'Avinguda Serragalliners es va excavar una sitja ibèrica datable en els segles IV i III aC.

Durant una prospecció sistemàtica del entorn, duta a terme l'any 1990, es van obtenir abundants fragments de ceràmica ibèrica i d'àmfora itàlica. Van ser aquestes troballes, les que van determinar que tota aquesta àrea fos inclosa dins el Pla Especial de Protecció de Patrimoni Arquitectònic, anteriorment esmentat.

Amb motiu de les excavacions al jaciment dels Mallols l'any 1996, de nou, es van localitzar, just en els terrenys on ara es construeixen les vivendes del carrer Cordova 2-4, diversos fragments de ceràmica ibèrica i d'importació que van permetre datar el jaciment en els segles II-I aC.

2.- DESCRIPCIÓ I SITUACIÓ DE L'ÀREA PROSPECTADA

El terreny on s'ha dut a terme el control arqueològic correspon a la finca situada al carrer Còrdova 2-4, cantonada amb l'avinguda Serragalliners, just a l'extrem occidental del barri de Serraperera (fig. 1). Es tracta d'una zona que, de moment, resta sense urbanitzar.

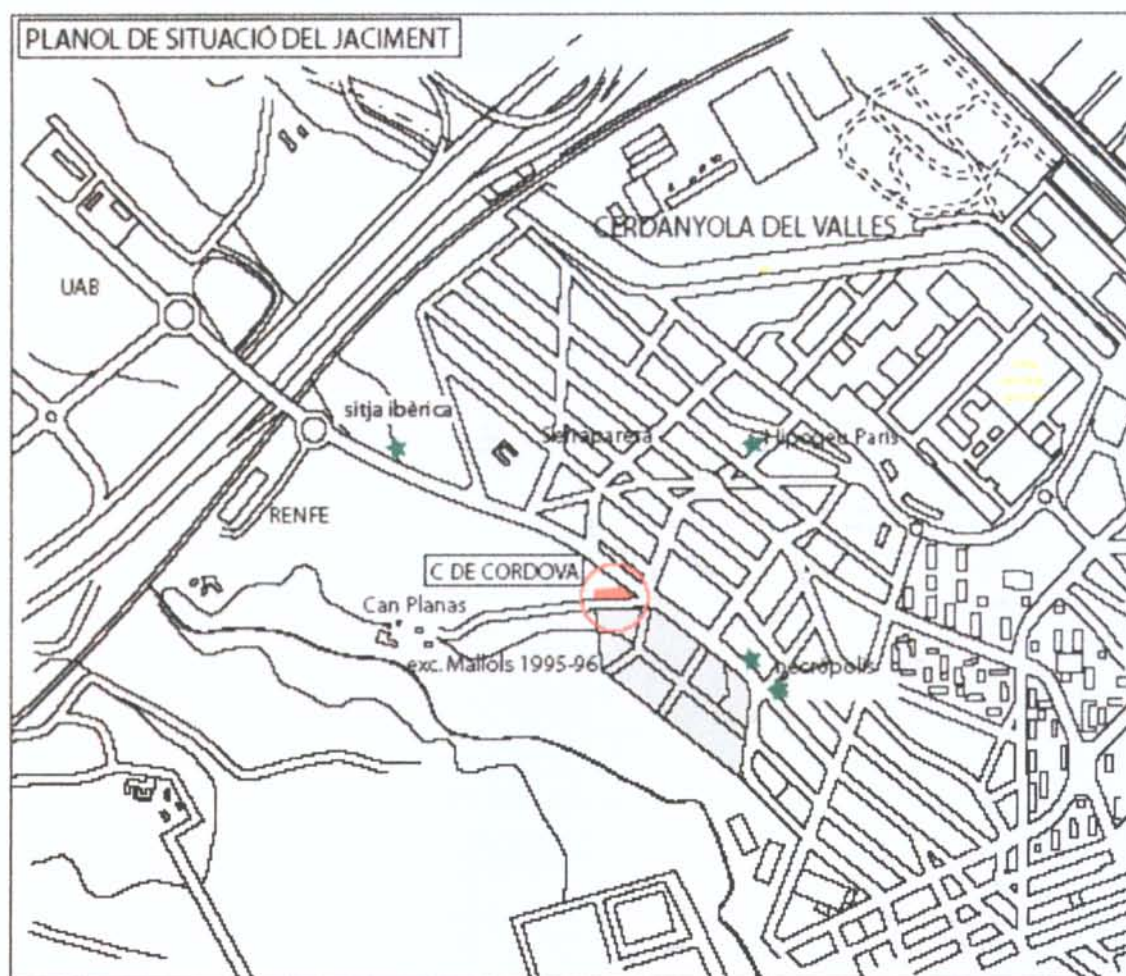

Fig. 1 .- Ubicació de la parcel·la a prospectar (en vermell) i situació dels jaciments arqueològics propers a la nostra àrea de control (en verd).

Malgrat que en l'actualitat aquests terrenys han estat utilitzats pel conreu, no semblen haver patit cap alteració substancial en els darrers anys. La finca se situa en el vessant sud d'un petit turó de suaus pendents, per la base del qual veu discorre el torrent dels Gorgs. Aquest petit turó juntament

amb d'altres limítrofs dibuixa una extensa carena que divideix les conques pròpies dels torrents de la zona amb la conca del Riu Sec.

Pel que fa als aspectes geològics cal remarcar que el turó esta compostat per sediments terciaris de la depressió, donant com a resultat un terreny format per sorres, marges i argiles rogenques. Una coberta quaternària, en la que s'intercalen nivells carbonatats, acabaria de perfilar la morfologia de la zona (CANALS i FRANCÈS 1985).

L'existència documentada de diverses i significatives restes arqueològiques en terrenys propers al que aquí ens ocupa, ens fa parlar d'una orografia molt favorable per l'assentament humà. Aquest fet feia necessari un seguiment arqueològic de les obres i justificaria reprendre les prospeccions en les futures actuacions.

3.- MARC HISTÒRICO-ARQUEOLÒGIC DE LA ZONA

La finca del carrer Cordova 2-4 esta situada dins la zona de Can Planas/Serragalliners, una zona de camps de conreu que com ja hem esmentat va estar considerada una zona d'expectativa arqueològica des de fa anys, arran de les reiterades evidències de restes arqueològiques obtingudes, (tan pel que fa a material dispers en superfície com a estructures d'entitat pròpia) (fig. 1).

Als inicis dels anys 80, en la confluència dels carrers Aragó i Serragalliners, arqueòlegs del Museu Arqueològic de Barcelona van excavar i documentar les restes d'un enterrament de *tegulae* datat entre els segles IV i V aC (LÓPEZ MULLOR 1981).

Aquest fet va fer pensar que probablement la necròpolis s'entendria en els camps propers, però que ara estaria soterrada per les cases i les pavimentacions dels carrers, possibilitat que va quedar corroborada amb la troballa de dos enterraments que al mes de gener d'aquest any 2008 es va produir durant les obres de construcció de la rampa d'accés a un aparcament al carrer de Serragalliners núm. 64. Els dos esquelets localitzats en posició de decúbit supí, eren consecutius en el temps i quedaven dipositats dins d'una fossa delimitada per lloses de pissarra i *tegulae* que anirien coronades amb imbrices. La posició de les restes dins l'obra impedia dur a terme una excavació en profunditat, fet que recomanava un colgament de les mateixes posterior al seu estudi, quedant a l'espera que en un futur sigui més viable i més segur la seva extracció. Les característiques de l'enterrament són tipològicament idèntiques a les documentades als anys 80, i ajuden a ubicar amb més precisió aquesta necròpolis alhora que va concretant la seva extensió.

Al 1995 durant els treballs de control arqueològic de les obres d'urbanització de la banda oest del carrer de Serragalliners, es van localitzar les restes d'un important jaciment, anomenat Els Mallols. L'excavació del qual va posar al voltant de 200 estructures, datables entre el neolític antic i l'antiguitat tardana, essent aquest darrer període el més ben documentat (FRANCÈS coord. 2007).

A l'est de la zona on s'ha realitzat el control arqueològic, a uns 250 metres, trobem l'Hipogeu calcolític del carrer París (FRANCÈS et aliï 2005) i a la riba oposada de la mateixa conca també es documenten altres jaciments de diverses cronologies com la Bòbila Sallent-Unyó (COLOMINES 1952). En direcció nord, a uns escassos 4000 metres, tenim el jaciment del Polisportiu de la UAB (MAYA 1985) i, una mica més allunyat, el jaciment de l'Institut Pere Calders (FRANCÈS 1991).

4.- DESCRIPCIÓ DEL CONTROL ARQUEOLÒGIC REALITZAT

El control arqueològic va limitar-se estrictament a l'àrea afectada per les obres programades. Així doncs, un cop fet els marcatges topogràfics de la zona on es farien els rebaixos, la superfície total de l'àrea prospectada va tenir una extensió de 2.200 m².

Entre els dies 23 i 31 de maig del 2007 es varen dur a terme les tasques de control arqueològic. Aquests treballs van consistir en supervisar els treballs mecànics que successivament van anar retirant la capa superficial alterada pel conreu (capa d'entre 30 i 45 cm de gruix) fins arribar al nivell de sòl natural. En cada passada que realitzava la màquina es prestava la deguda atenció per tal de detectar la possible existència d'evidències que poguessin indicar la presència al terreny d'estructures arqueològiques.

Fig. 3 .- Imatge de la màquina treballant a la parcel·la.

La màquina usada per dur a terme el control arqueològic va ser una pala giratòria. Degut a la natura i característiques del terreny aquest tipus de

màquina garantia un bon rendiment d'extracció de terra, però no facilitava a l'arqueòleg una bona qualitat de visió a l'hora de decapar el terreny.

La màquina va anar decapant el terreny en capes que oscil·laven entre 30 i 40 centímetres, un gruix que en quasi bé la totalitat de la zona, coincidia amb el gruix del terra vegetal. Els resultants de la prospecció van ser la localització de varies rases de vinya, que apareixien de manera molt regular, separades poc més d'un metre.

Aquestes rases de vinya, donat les característiques del seu rebliment, es van poder delimitar amb certa facilitat (fig. 4). El contingut del esmentat rebliment estava format per una notable presència de cendres, així com també un

Fig.4 .- Distribució de les rases de vinya

repertori de restes orgàniques (restes òssies, mol·luscs,...) i inorgàniques (fragments de vidre, ferro, etc...) (fig. 5). Aquest resultat és idèntic al obtingut en anteriors prospeccions d'àrees properes a aquesta, en les que, donat l'ús intensiu del territori com a terres de conreu de la vinya han donat múltiples exemples de restes de les mateixes característiques.

Fig. 5 .- Secció del nivell de rebliment d'una de les rases de vinya.

En la zona prospectada es coneixia l'existència d'una mina d'aigua que travessava el terreny en direcció nord-est sud-est però a una cota sensiblement més baixa per la qual cosa no es va arribar a tocar. Entre la terra remoguda van aparèixer tot un seguit de materials, tot ells contemporanis, de diversa natura (deixalles, restes de material constructiu, ampolles de vidre, etc). Amb tot, no es va poder detectar cap rastre d'alguna possible estructura arqueològica, només alguns petits fragments rodats de ceràmica ibèrica.

5.- CONCLUSIONS

Malgrat que la parcel·la on es situa aquests terrenys de Can Planas va donar material ibèric en superfície i que està envoltada de diversos jaciments arqueològics, el control realitzat sobre la zona **no ha posat de manifest cap element pertanyent a la categoria d'estructura arqueològica**. És molt possible que l'origen del material ibèric rodat se situï en un lloc proper encara per prospectar. Els treballs a desenvolupar en futur en aquest paratge ens donaran la resposta.

6.- BIBLIOGRAFIA

CANALS, T. i FRANCÈS, J. (1985): “Breve síntesis geomorfológica del Vallès Occidental: los casos particulares de Bellaterra y Sant Cugat”, a *Estudios de la Antigüedad*, núm. 2, Universitat Autònoma de Barcelona, pàg. 135-146.

COLOMINES (1952): “Más sepulcros de fosa en el Vallès”, a *Ampurias* XIV, pàg. 203-204.

FRANCÈS, J. (1991): “Un jaciment romà inèdit als terrenys de la UAB”, a *Limes*, núm. 1, Cerdanyola del Vallès, pàg. 155-159.

FRANCÈS, J., MAJÓ, T., GUÀRDIA, M., HERNÁNDEZ, J. i SALA, O. (2005): “L’hipogeu calcolític del carrer París (Cerdanyola del Vallès, Vallès Occidental)”, a *Cota Zero*, núm. 19.

FRANCÈS, J. (Coord.) (2007): “Els Mallols. Un jaciment de la plana del Vallès, entre el neolític i l’antiguitat tardana (Cerdanyola del Vallès, Vallès Occidental)”, a *Excavacions Arqueològiques de Catalunya*, Departament de Cultura, num. 17, Barcelona.

LÓPEZ MULLOR, A. (1981): “Excavacions a la necròpolis de Serraparera, Cerdanyola del Vallès (Vallès Occidental)”, a *Información Arqueològica*, núm. 35, Barcelona, pàg. 107-109.

MAYA, J.L. (1985): “Silos de la Edad del Hierro en la universidad Autónoma de Barcelona”, a *Estudios de la Antigüedad*, núm. 2, Universidad Autónoma de Barcelona, pàg. 135-146.